

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. תמד שלקחו בכסף מעשר ולבסוף החמיץ קנה מעשר מ"ט איגלאי מילתא למפרע דפירא הוא.....1
- ב. לא החמיץ לא ... כששייר ממנו בכוס ולא החמיץ2
- ג. לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו ג' לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב ומראיהן כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו2
- ד. התמד עד שלא החמיץ ... משיקו במים משהחמיץ אין משיקו במים3
- ה. קטנה מבת ג' שנים ויום אחד עד שתיבגר יש לה ... אף קנס במקום מכר4
- ו. כל מקום שיש מיאון אין חליצה.....5
- ז. עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות.....5
- ח. כל מקום שיש תקיעה אין הבדלה וכל מקום שיש הבדלה אין תקיעה יום טוב שחל להיות בע"ש תוקעין ולא מבדילין במ"ש מבדילין ולא תוקעין10
- ט. כיצד מבדילין המבדיל בין קודש לקודש ... בחתימתה11
- י. יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה מ"ט סדר הבדלות הוא מונה.....12
- יג. הדרן עלך הכל שוחטין.....13

דף כו.

א. תמד שלקחו בכסף מעשר ולבסוף החמיץ קנה מעשר מ"ט איגלאי מילתא למפרע דפירא הוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר לעיל דף כה: שתמד¹ כלומר מים² שנתנו על השמרים או על
החרצנים כדי שיקלוט הטעם, משהחמיץ³ שנגמרה תסיסתו. למרות שלענין
מעשר ולשאר דינים אין דינו כיון א"כ נתוסף רביע⁴, לענין לקנות בכסף
מעשר נלקח כיון וכשכר⁵, לקחו עד שלא החמיץ והחמיץ אח"כ, קנה מעשר
למפרע, שהתברר שכבר אז נתן בו הכח להחמיץ אח"כ ונחשב משקה⁶.

ב. לא החמיץ לא ... כששייר ממנו בכוס ולא החמיץ

התמד⁷ עד שלא החמיץ שעדיין לא קלט טעם יין, אינו נלקח בכסף מעשר
מפני שהוא כמים. ואם לקחו בכסף מעשר חיישי' שמא יחמיץ ויהי' חל
המעשר למפרע ולכן הוי ספק מעשר⁸. אך אם שייר ממנו בכוס ולא החמיץ
כלל, אין בו חשש מעשר.

ג. ג' לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין ומראהו

כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו ג' לוגין מים חסר

קורטוב שנפל לתוכן קורטוב חלב ומראהו כמראה מים

ונפלו למקוה לא פסלוהו

כבר התבאר במסכת מכות דף ג: ולעיל דף כה: שמקוה שהיא⁹ כשרה
דהיינו שיש בה ארבעים סאה, או מעיין אפילו אין בו אלא כל שהוא דמעיין
מטהר בכל שהוא, יכול לשאוב אפילו לכתחלה מים שאובין ולתת לתוכן

¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ז הלכה ו

² ר"י קורקוס וכ"כ רבנו בפיה"מ ספ"ק דחולין דבתרוייהו מיירי וכבר נחלקו בזה רש"י ותוס' בחולין כ"ה ב' אי
מיירי בשמרים או בחרצנים ורוב הראשונים שם הסכימו דמיירי בשמרים ולפ"ד רבנו בתרוייהו מיירי.

³ רש"י בעירובין כ"ז ב' ובחולין כ"ה ב' והר"ש במעשרות פ"ה מ"ו

⁴ כמש"כ רבנו ברפ"ב ממעשר ה"ז

⁵ שלא נרע משכר שעושיין מתמרים או מתאנים שכיון שקלט הטעם הו"ל אוכל ונקנה בכסף מעשר. עיין ירו'
מע"ש פ"א ה"ב

⁶ כמבואר ברש"י להלן דף כו.

⁷ רמב"ם שם

⁸ דרך אמונה שם כה

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רא מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כל מה שירצה והם נשארין בכשרותן, ואף על פי שהמים שהוא שואב ומוסיף עליהם הם מתרחבין ורבים על המים שהיו בהם תחלה אינן פוסלין אותן דעדיין שמם הראשון עליהם,

אבל כל זמן¹⁰ שאין במקוה ארבעים סאה אפילו אם אינו חסר אלא כל שהוא אם נפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין פסלוהו רבנן, לא שנא שאובין בכלי לא שנא סוחט כסותו לתוכה.

לא גזרו חכמים¹¹ על שלשה לוגין שאובין שיפסלו את המקוה אלא אם כן יהיו כל הג' לוגין שלימות ויהיה מראיהן מים¹², לפיכך שלשה לוגין שלימים מים שנפל לתוכן יין עד שחזרו למראה יין ונפלו למקוה חסר, אף על גב שיש כאן שלשה לוגין שלימים מים לא פסלוהו כיון שאין מראיהן מים.

וכן ג' לוגין חסירים כל שהוא שנפל לתוכן מעט חלב¹³ והשלימוהו לג' לוגין ונפלו למקוה חסר, אף על גב שיש כאן הכל מראה מים לא פסלוהו כיון שאין כאן ג' לוגין שלימים מים, דתרתיה בעינן שיעור מים ומראה מים.

והא דאמרינן בג' לוגין מים שנפל לתוכן יין עד שחזרו למראה יין דלא פסלוהו, היינו דוקא כשלא שינו מראה המקוה אבל אם שינו גם מראה המקוה פסלוהו¹⁴.

ד. התמד עד שלא החמיץ ... משיקו במים משהחמיץ אין משיקו במים

¹⁰ שם

¹¹ שם סעיף כג

¹² דגבי מקוה דוקא מים כתיב ומקוה מים, לפיכך לא גזרו אלא במים דומיא דעיקר המקוה של תורה
¹³ נקט ברישא יין ובסיפא חלב לפי שברישא קאי אשינה מראה המים ומצוי כן ביין אדום שמהפך המראה אפילו במעט יין וכן כתב ב"י לקמן בשם התוס' דדוקא יין אדום משנה המראה ולא לבן משא"כ בסיפא שהמים נשארו במראיתן וכן הוא מצוי בחלב מעט כנ"ל. מ"ז שם לג

¹⁴ מפורש בדברי הרא"ש דדוקא כשלא שינו מראה המקוה אבל אם שינו מראיו פסלוהו ופשוט הוא עכ"ל ב"י וכ"כ העמ"ז ופשוט הוא דאפילו יש במקוה מ' סאה ונשתנה מראיו פסול. ש"ך שם ס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

התמד הטמא¹⁵ בין שנטמא אחר שתמדו בין שתמדו במים טמאים¹⁶ עד שלא החמיץ שעדיין לא קלט טעם יין¹⁷, משיקו במקוה ויטהר שהרי הוא במים¹⁸, משהחמיץ הרי הוא כיון ואין לו טהרה במקוה.

דף כו:

ה. קטנה מבת ג' שנים ויום אחד עד שתיבגר יש לה ... אף

קנס במקום מנר

כבר התבאר במסכת כתובות דף כט. ודרף מ: שממה שנאמר בפרשת משפטים (שמות כא פסוק ז) וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת פִּתּוֹ לְאָמָה וְגו' למדנו מכאן שהבת נמכרת לאמה עבריה על ידי אביה¹⁹, אולם מכירת הבת מותרת רק כל עוד היא קטנה גמורה, דהיינו עד שתתחיל תקופת בגרותה, וברגיל עד סוף שתים – עשרה שנה, ואז היא נקראת "נערה" ומשתביא שתי שערות אחר י"ב שנה ותיעשה נערה אינו יכול למכרה, אף על פי שעדיין יש לו רשות בה ויש לו לקדשה לכל מי שירצה.

והמאנס או מפתה בתולת ישראל והיא מבת שלש שנים²⁰ ויום אחד ואילך שביאתה ביאה ואין בתולותיה חוזרים, עד שלא תיבגר קונסין אותו חמשים

¹⁵ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה כד

¹⁶ וכרב גביהה להלן

¹⁷ ודוקא אם שייר ממנו בכוס ולא החמיץ כלל כדלהלן הא לא"ה חיישי' שמא יחמיץ ויהי' חל המעשר למפרע כדבסמוך ולכן הוי ספק מעשר

¹⁸ ולכאורה גם כאן דוקא בששם ממנו בכוס ולא החמיץ וכנ"ל דאל"ה יש לחשוש שיחמיץ ויתברר למרע שאינו מים וכמש"כ תוס' ד"ה דלמא

¹⁹ רמב"ם הלכות עבדים פרק ד הלכה א

²⁰ עיין חכמת שלמה אבן העזר סימן קעז סעיף א שכתבנשאלתי כיון דלרוב הפוסקים פיתוי קטנה אונס הוא אם אף בזה הוי אונס דמחויב לישא אותה ולא לשלחה כל ימיו והשבתי שאין כאן מקום ספק דע"כ לא אמרי' פיתוי קטנה אונס הוא רק ליפטרה נפשה מקנס שלה מה שקנסה אותה התורה אם זנתה ברצון בזה אמרי' כיון דאין לה דעת לא נחשב ברצון ולא שייך לקנוס אותה אבל להיפוך לקנוס את הבעל במה שקנסה התורה אותו אם עושה לה באונס בזה לא קנסו אותו רק אם עושה באונס ממש אבל הכא סוף סוף הוא לא עשאו רק ברצונה לא נחשב לו אונס. והכלל כך היא דפיתוי קטנה לא נחשב לא אונס ולא רצון ולכך גבי קנס דידיה שקנסה התורה אותה להיות נאסר וכדומה בזה בעי' רצון ממש וכל דהוי בקטנותה לא הוי ברצון ופטורה אבל קנס דידיה שקנסה התורה אותו באונס בזה בעי' אונס ממש ופיתוי קטנה לאו אונס היא וכל דלא הוי אונס ממש פטור ואצלה להיפוך כל דלא הוי רצון ממש פטורה ועוד שמקרא מלא דיבר הכתוב ולו תהיה לאשה תחת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

סלעים כסף. כמו שנאמר נ בפרשת משפטים (שמות כב פסוק טו – טז) וְכִי יִפְתָּה אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֶרְשָׁה וְשָׁכַב עִמָּהּ וְגו' פָּסַף יִשְׁקַל כְּמֹחֶר הַבְּתוּלָה.

אבל פחותה מג' שנים או אחר שבגרה אינה בכלל קנס זה, שפחותה מג' שנים אין ביאתה ביאה שבתולותיה חוזרים, ואחר שבגרה אינו נקראת בתולה שבתולותיה נושרין.

אולם כל זה בקנס²¹ אבל באנוסה יש לה צער ובושת ופגם גם לאחר שבגרה, ומפותה אין לה כלום שכיון שהיה לרצונה, מרעתה מחלה²².

ו. כל מקום שיש מיאון אין חליצה

כבר התבאר במסכת יבמות דף סא: ודרף קה: שקטנה על אף שלענין יבום כשהיא מבת ג' שנים²³ ויום אחד ביאתה ביאה לכל דבר, ואם בא עליה יבם קנאה קניין גמור והיא אשתו לכל דבר, ואם בא להוציאה מוציאה בגט. אבל לענין חליצה אינה חולצת עד שתגדיל, והוא שתהא בת י"ב שנים ויום אחד, ויבדקה שהביאה ב' שערות. ואפילו בדיעבד אין חליצת קטנה חליצה²⁴.

ז. עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות

אשר עינה א"כ מפורש בכתוב דעיקר הקנס דלו תהיה לאשה הוי מכה אשר ענה ובפיתוי קטנה עכ"פ אשר ענה ליכא ודו"ק היטב.

²¹ בית מאיר אבהע"ז שם א

²² וצ"ע קצת אם אף בסמוכה שייך דמחלה כיון דאלו לא מחלה והיתה נשכרת באתנן אפשר היה של אב וע' נמי שם סי' תך"ד דין בשת ופגם היכי דחבלו בה. בית מאיר שם.

²³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסז ד

²⁴ ב"ש שם ד. ונ"ל טעמא משום דחליצה בדידה תלה רחמנא וחליצה נעלו, ואיפטר בה את עצמה, ואין מעשה קטנה כלום. לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר ביבמות דף קיז. ובגיטין דף סה. שקטנה²⁵ שאינה בת שתיים עשרה ולא הביאה סימני בגרות כל עוד אביה חי ונוכה²⁶, קידושיה ונישואיה אינם כלום, אלא אם כן קידשה אביה²⁷.

אין לה אב²⁸ והשיא²⁹ אחיה או אמה לדעתה, בעודה קטנה, או שהשיאה אביה כשהיא קטנה, ונתאלמנה או נתגרשה בעודה קטנה, שהרי היא כיתומה בחיי האב ואין לאב עוד רשות בה, והשיאה האב אח"כ לדעתה פעם שנית בעודה קטנה³⁰, באלו אין הקידושין קידושין דאורייתא שהרי אין מעשה קטנה כלום, ולאחרים אין רשות עליה ואין קידושיה תופסין בה אלא מדרבנן, לפיכך אם אחר כך אינה הפיצה בבעלה אינה צריכה ממנו גט, מ"מ אמרו חז"ל כיון שהיתה מוחזקת לבריות לאשת איש שהרי תקנו לה נישואין, לא תצא ממנו בלא כלום שלא יאמרו אשת איש יוצאת בלא כלום, אלא צריכה מיאון. ויוצאה ממנו במיאון שתמאן בבעלה³¹.

איזו היא³² קטנה שעריכה למאן, שיערו חז"ל מבת שש שנים עד עשר שנים בודקין אותה לפי יופי דעתה³³, אם יודעת לשמור קידושיה ושהם קידושין,

²⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו יא

²⁶ שאם אינו נוכח כגון שנסע למדינת הים י"א שיכולה להתקדש ויכולים אחיה ואמה לקדשה כדי שלא ינהנו בה מנהג הפקר. שו"ע ונו"כ שם יד

²⁷ וכן אם השיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה בחיי אביה, הרי היא ברשות עצמה אף על פי שעדיין היא קטנה, דכיון שנסאת יצאה מרשות אביה לגמרי ושוב אין לאביה רשות בה לעולם, אבל אם קדשה ולא השיאה ונתאלמנה או נתגרשה כמה פעמים מן הארוסין קודם שתיבגר, הרי לא יצאה מרשותו לגמרי. שם ג

²⁸ שו"ע ונו"כ שם קנה א

²⁹ כתב הנ"י בשם הרמב"ן וכמה פוסקים דווקא אם השיא צריכה מיאון אבל נתקדשה ע"י אמה ואחי מדעת' והיא לא קבלה הקדושי א"צ מיאון שלא מצינו שליחות לקטן וכן דייק מהרש"ל מסמ"ג. ב"ש שם א

³⁰ לא גרע מיהא כח האב מכח אמה ואחי לבוש וב"ש שם

³¹ אבל אם השיאה שלא לדעתה או אפילו לדעתה ואינה יודעת לשמור קידושיה, אפילו מיאון אינה צריכה. שם

³² שו"ע ונו"כ שם ב

³³ היינו לפי גירסת הרי"ף והרמב"ם פ' התקבל הפעושות מקחן מקח וכן נדון קטנה מתקדשת למיאון ובפ' ב"ש אר"ח כל שיכולה לשמור קדושיה צריכה מיאון ופירש רמב"ם דר"ח קאי על פעושות היינו מבת ו' ועד בת ו' כ"א לפי חורפיה והיינו חורפיה שיודעת לשמור קידושין, אבל פחות מבת ו' בזה לא דיבר ר"ח ואפי' יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון, ולענין גט אפי' פחות מו' מקבלת הגט היינו צרור וזרקתו מתגרשת בקדושי אביה לפי גירסת הרמב"ם והטעם מבואר בר"ן פ' התקבל קידושין שהם כסף וצריכה שמירה מ"ה לענין קידושין צריכה להיות עכ"פ שיעור פעושות ומ"ש בכ"מ פ"ד מה"א לרמב"ם אף פחות מו' ויודעת לשמור קידושין צריכה מיאון, תמוה בעיני דהא כתב פ"א מה"ג להדיא אפי' אם יודעת לשמור קידושין א"צ מיאון כמ"ש המחבר כאן לשונו. ב"ש ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

לא שתשמור אותן בדרך שמשמרת האגוז והתמרה וכיוצא בהן, אלא שתשמור אישותה שנראית כאשת איש, הרי זו צריכה מיאון, ואם אינה יודעת לשמור קידושיה אלא הולכת לבית אמה כאילו לא נתקדשה מעולם אינה צריכה למאן, ופחותה מבת שש אפילו היא חכמה ונבונת לחש ביותר ויודעת לשמור קידושיה אינה צריכה מיאון, ויתירה על בת עשר אפילו סכלה ביותר ואינה יודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון. וי"א³⁴ שאם הגיע לעונת הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושיה אפי' פחות מו' צריכה מיאון ויש להחמיר לחוש לשיטה זו. וי"א³⁵ דכל זה כשנשאת לדעת אחיה ואמה, אבל אם נשאת שלא לדעתן, אינה צריכה למאן, וי"א³⁶ שאם הגיעה לפעוטות, צריכה למאן גם בנשאת שלא לדעתן.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף לו. עד מתי³⁷ הבת ממאנת, עד שתביא שתי שערות אחר י"ב שנה, אבל כל זמן שלא הביאה שתי שערות יכולה למאן עד שתהא בת עשרים שנה, שכל זמן שאינה בת עשרים ולא הביאה שתי שערות חשובה כקטנה,

וכבא התבאר במסכת יבמות דף יב: שבכל מקרה בו יש ספק על אשה האם הגיע לגיל גדלות, והאם היא איילונית, ואפילו יש סימנים שהיא איילונית,

³⁴ דעת הרמ"ך שהביא הכ"מ פ"ד מה"א ס"ל אף פחות מו' כל שיודעת לשמור קידושיה צריכה מיאון וס"ל כל חד שיעור בפני עצמה הפעוטות מסתמא צריכה מיאון, ואם יודעת לשמור קידושיה אפי' פחות מו' צריכה מיאון וכן לגירסת רש"י ותוס' והרא"ש שם צרור וזרקתו שיעור למיאון והיינו מ"ש ר"ח אם יודעת לשמור קידושיה והיא פחות מו' כמ"ש הר"ן פ' המקבל במיאון שהוא קידושין דרבנן א"צ שיעור פעוטות ולעיל סימן קמ"א הביא המחבר דעתם לפי גירסתם ממילא במיאון אפילו פחותה מו' צריכה מיאון וכאן השמיט דעתם אפשר דס"ל כיון שהיא רק קידושין דרבנן מקיל וגם לשיטות הרמב"א שהביא בסמוך בהג"ה והיינו שיטת הראב"ד כמ"ש פ"ד מה"א ופ"א מה"ג ובעל המאור דף תמ"ב ס"ל תרי שיעור הן נינהו ור"ח איירי אפילו פחות מו' צריכה מיאון כשנתקדשו ע"י אחיה לכן נראה להחמיר בזה דצריכה מיאון אף בפחות מו'. ב"ש שם ג

³⁵ דאז הוי כפיתוי בעלמא ופיתוי קטנה הוי כאונס שם בש"ג וברמב"ם פ"ד מה"א כתב אפילו נתקדשה מדעתה בלא דעת אמה ואחיה צריכה מיאון, ואפשר לטעמיה אזיל דס"ל אף פיתוי קטנה לא הוי כאונס וכן יש לדייק מרש"י פ' התקבל דף ס"ה ד"ה כנגדן דס"ל דקידושין ע"י עצמה מהני ויש ליישב גם משמע שם דרש"י שם לא ס"ל כרמב"ן שהבאתי בס"ק א', ועיין בת"ה ס"י ר"ח דפוסק בהלך למ"י ונתקדשה בעצמה הוי קידושין. ב"ש שם ה

³⁶ ס"ל שיעור ר"ח ושיעור הפעוטות תרי שיעורים הם שיעור ר"ח איירי כשנתקדשה ע"י אחיה והפעוטות איירי כשנתקדשה ע"י עצמה. ב"ש שם ו
³⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

משנכנסה להריון³⁸ נפשט ספק זה והרי זה הוכחה על גדלותה ועל כך שאינה אילונית.

ו"א³⁹ שאפילו לפני שהגיעה לגיל שנים עשרה הרי זה סימן על גדלותה. וי"א⁴⁰ שהריון אינו אלא סימן לענין שלא תוכל למאן אך אינו ודאי גדולה. וי"א⁴¹ שאינו נחשב סימן עד שתלד לאחר גיל שנים עשרה ולכן אינו מועיל לענין חליצה. אולם לענין מיאון נחשבת גדולה, ואינו יכולה למאן אפילו אם ילדה קודם שנהיית בת שנים עשרה⁴².

ועוד התבאר שם דף קז: שבסוף תקופת הראשונים, יש שתיקנו שלא למאן, ויש שהוסיפו שאף ההרימו שלא למאן⁴³. וכשמיאנה בדיעבד, יש שכתבו⁴⁴ שאין להתירה לאחר בלא גט, ועל הנושאה בלא גט, אנחנו אומרים ופורין גדר ישכנו נחש, ואם רוצה לחזור לבעלה הראשון, צריכה קידושין חדשים, ומכל מקום יש שכתבו שאם נישאת לאחר על פי המיאון, לא תצא⁴⁵. ויש שכתבו שהמיאון אינו חל כלל, שכיון שתיקנו שלא למאן, ואף ההרימו לדעתם שלא למאן, אומרים בזה שכל מקום שאמרה תורה לא תעשה, אם עשה לא הועילו מעשיו⁴⁶.

³⁸ רמ"א קנה יב

³⁹ ביאור הגר"א שם אות מז. ועיין ערוך השולחן קנה סעיף מא וז"ל "מדברי שאר הפוסקים מתבאר דבנים בכל זמן הוה כסימנים לאחר הזמן וגם כשילדה מקודם הוי גדולה אלא שיש מי שסובר דבנים הם עדות לסימנים ואף אם לא נמצאו חיישינן שמא נשרו, וי"א עוד דאפילו מזמן שנתעברה אינה ממאנת דגם עיבור הוי כסימנים או עדות הוא לסימנים והוששין שמא נשרו ולפי"ז הוה ספק תורה"

⁴⁰ בב"ש שם ומתוס'

⁴¹ דעת הרמב"ם וכן משמע דעת ההמחבר שם. עיי"ש ב"ש יח וב"ש קסט יא ועיין בערוך השולחן קנה מא וז"ל ערוה"ש שם מדברי הרמב"ם פ"ב מאישות דין ט' ופי"ט דין י"ד מתבאר כפשטיה דבנים הם כסימנים ממש ואם ילדה אחר י"ב שנה הוה סימן גדלות אף על פי שלא הביאה שתי שערות ואם ילדה מקודם אין זה סימן גדלות ועדיין היא קטנה כמו סימנים קודם הזמן.

⁴² אבל הריון גם לענין מיאון אינו סימן קודם שנהיית בת שנים עשרה. ב"ש שם

⁴³ עיין אנציקלופדיה תלמודית כרך מו, [מיאון] טור קעא במקורות תקנה זו והוא מחשש שעמי הארץ יבואו לטעות לומר שאשת-איש יוצאת בלא גט, ועוד שכיון שהמיאון הוא דבר שקל לעשותו, שאין צריך אלא שתאמר "אין רצוני בפלוני בעלי", יעשוהו עמי הארץ בלא חכם, והם אינם בקיאים להכיר בממאנת כשאינה קטנה, ובשאר דברים שהמיאון תלוי בהם, ועוד שיבואו למאן אף בקטנה שנתקדשה על ידי אביה ונתייתמה, שקידושיה מן התורה, ואינה יכולה למאן, ויש שהוסיפו שאף כשבאה למאן בפני דינים מומחים, יש לחוש שמא היא גדולה, שאין אנו בקיאים היום בדיני קטנות

⁴⁴ מהר"י מינץ סי' יג

⁴⁵ יש"ש יבמות פי"ג סי' יז

⁴⁶ שו"ת פרח מטה אהרן סי' סח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומכל מקום במקום הצורך כגון כשבעלה עומד למות, ותהא זקוקה לאחיו ליבום, ויש חשש שתבא לידי עיגון, או כשבעלה אינו יכול להזקק לה לא תיקנו שלא תמאן, וממאנת לכתחילה⁴⁷.

תקנה זו שלא למאן התפשטה בארץ אשכנז, ושנים רבות שלא מיאנה שם בת. ובארצות ספרד, כתבו אחרונים שלא פשט איסור המיאון⁴⁸, ונהגו למאן, ואף בדורות האחרונים⁴⁹, ויש סוברים שבדורות האחרונים חששו לכך אף בארצות ספרד ונהגו שלא למאן⁵⁰. יש מן האחרונים שלא חששו לתקנת הראשונים וסוברים שאף בזמן הזה יכולה למאן⁵¹, ויש שציידו לומר להלכה שלכתחילה לא תמאן, אבל אם מיאנה, תינשא לכתחילה⁵².

ויש שכתבו שכשידוע שנעשה המיאון בפני עמי הארץ שאינם בקיאים בדיני המיאון, אין לסמוך עליו, שמא לא נעשה המיאון כראוי⁵³, שהוא תלוי בהרבה דברים, אלא שאם לאחר זמן נתברר שהמיאון נעשה כראוי, מועיל, והיא מותרת להינשא.

⁴⁷ בני משה ד"ה ראיתי; שו"ת שעא"פ סי' קיב, וסי' קיג.

⁴⁸ שו"ת מבי"ט ח"ג סי' נד; שו"ת מהרשד"ם אה"ע סי' רג, וע"ש סי' רז; תשו' ר"ח בנבנשתי שם. ועי' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב ושו"ת מהר"י בן לב ח"ד סי' י ושו"ת אבקת רוכל סי' פה – פט ודברי ריבות סי' שעח ולהם רב (די בוטון) סי' כד ושו"ת ר"ב אשכנזי סי' ו ויט ואהלי יעקב (מהריק"ש) סי' כו וכו' ושו"ת מהרש"ך ח"א סי' כג – כד וכח – ל ושו"ת מהר"י באסן סי' קב ושו"ת מהר"י ח"א סי' מ – מא ונא ושו"ת פני משה (בנבנשתי) ח"א סי' יז – יח, ועוד, שדגו על מיאון, ולא הזכירו שתיקנו שלא למאן, וכן נפסקו בשו"ע אה"ע שם דיני מיאון, ושם כב, שהוא אף בזה"ז, וכ"כ ברמ"א שם בדעתו, וכ"כ בדעתו בתשו' ר"ח בנבנשתי שם.

⁴⁹ משפטים ישרים (בירדגו) ח"א סי' רכה ורס ותורות אמת לשו"ע שם ושו"ת הלכה למשה (אלבאז) אה"ע סי' מג ד"ה ובנד"ז ושו"ת רב פעלים ח"א אה"ע סי' יב ד"ה ואין לחוש ושואל ונשאל ח"ה אה"ע סי' עג והל' אישות דיני מיאון ועולת איש אה"ע סי' ה ומנחת העומר אה"ע סי' ל. ועי' קובץ קרן דוד (ג'רבא) הוברת א' אות ד – ה, מח' בדבר.

⁵⁰ עי' רוח חיים (פלאנזי) לשו"ע שם ומשפט וצדקה ביעקב ח"א סי' יז אות א וח"ב סי' ז.

⁵¹ מהר"י מינץ שם ורמ"א בשו"ע שם וד"מ שם י, בשם ר' יעקב פולק, שכן נהג למעשה (ויש"ש שם בשם גדול אחד בדורו אשר לפני), ועי' דעת קדושים (אייזנשטט) מזכרת רבני אימליאה ע' 38; רמ"א שם; לבוש שם; שו"ת מהרשד"ם אה"ע סי' רג; תשו' ר"ח בנבנשתי שם; ב"ח שם אות ה; עי' מ"ז שם סי' יא, ושו"ת אדמו"ר הזקן שם ושו"ת צ"צ (לובאוויטש) אה"ע סי' שה אות א, בדעתו; שעא"פ שם (עמ' שעב); שו"ת אדמו"ר הזקן שם; עי' צ"צ שם, שכ"ד כל מפרשי השו"ע שסתמו ולא חלקו על הרמ"א; עי' שו"ת הרי"מ אה"ע סי' כא, שדן למעשה על מיאון. ועי' תשו' ר"א הכהן במוריה קובץ סב עמ' יד, שדן על מיאון, ואפשר שכיון שמדובר שם שברח בעלה ממנה, ה"ז כמקום הצורך. ועי' שו"ת מהרי"ל החדשות סי' רט בשם ר"ש לנדא ותרה"ד סי' רח ומהר"י וייל סי' קיב. ועי' ערה"ש שם סמ"ט וצי"ץ אליעזר חכ"ב סי' עה.

⁵² צ"צ שם

⁵³ שו"ת ראנ"ח סי' כו ד"ה תשובה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ח. כל מקום שיש תקיעה אין הבדלה וכל מקום שיש הבדלה אין תקיעה יום טוב שחל להיות בע"ש תוקעין ולא מבדילין במ"ש מבדילין ולא תוקעין

כשהיו ישראל⁵⁴ בישובן, היו תוקעין בע"ש שש תקיעות, כדי להבדיל את העם מן המלאכה.

יוה"כ שחל⁵⁵ להיות בע"ש לא היו תוקעין, חל להיות במוצאי שבת לא תוקעין ולא מבדילין, ובזמננו שאין⁵⁶ מקדשין על פי הראיה אין יוה"כ חל לעולם לא בערב שבת ולא במוצאי שבת.

יום טוב שחל להיות בע"ש תוקעין ולא מבדילין, חל להיות לאחר השבת מבדילין ולא תוקעין.

נהגו בקהלות⁵⁷ הקודש שכל שהוא סמוך לשבת כהצי שעה קודם שנתכסה השמש מעינינו או לפני זה שמכריז ש"ץ להכין עצמן לשבת והוא במקום התקיעות בימיהן וגם כשחל יום טוב בע"ש יש להכריז.

כשחל יום טוב⁵⁸ בע"ש ראוי להקדים ברכו או קבלת שבת בעוד היום גדול כי סמוך לחשיכה אסור מן התורה לבשל מיו"ט לשבת והטשליני"ט שנותנין לכבוד שבת יזהר שיתן מבעו"י כ"כ שיתבשל עכ"פ כמאכל בן דרוסאי.

ובקהלות גדולות מאד שא"א להכריז נכון מאד שימצאו אנשים המתנדבים בעם לילך ולזרו בכל רחובות קריה על סגירת החנויות והדלקת הנרות וכבר נמצא כן בכמה עיירות גדולות חבורות קדושות המיוסדות על השגחת השבת, ואשרי חלקם כי הם מזכים את ישראל והמתחזקים תמיד במצוה זו יזכו עבור זה לבנים גדולי ישראל⁵⁹.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ או"ח רנו

⁵⁵ רמב"ם הלכות שבת פרק ה הלכה כא

⁵⁶ מ"מ שם

⁵⁷ רמ"א שם ומ"ב א ב ובה"ל ד"ה הוא

⁵⁸ בה"ל ד"ה והוא

⁵⁹ עיין בספר שם עולם פרק ו שהוסיף החפ"ץ חיים וז"ל: "וכמה גדולה זכות האנשים האלו, כי הם מזכים רבים במצוה קדושה זו, ועליהם אמר הכתוב, 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעד', ובודאי זכות שבת תעמוד לימינם לעתיד לבוא להגן עליהם מכל רע ולזכות לחזות בנועם ה'", וכמה צריכים לשמוח אותם האנשים שזוכים לעסוק בענין קדוש כזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

בזמנינו המנהג במקומות רבים להכריז על זמן הדלקת נרות ע"י צפירה. וזמן הדלקת נרות ברוב מקומות הוא עשרים דקות לפני שקיעת החמה. ובירושלים עיה"ק המנהג להקדים ולהדליק נרות שבת ארבעים דקות קודם השקיעה. וההולך ממקום שמקדימים להדליק למקום שמאחרים להדליק, יכול להדליק כפי המקום שנמצא בו, כיון שחומרא זו של ארבעים דקות אינה מן הדין⁶⁰.

ט. כיצד מבדילין המבדיל בין קודש לקודש ... בחתימתה

כבר התבאר במסכת פסחים דף קג. שיום טוב⁶¹ שחל להיות במוצאי שבת, אומר יקנה"ז, כלומר בתחלה ברכת יין ולאחריו קידוש, נר דהיינו ברכת בורא מאורי האש ויסתכל בנרות⁶², הבדלה וזמן. ואין מברכין על הבשמים בכל מוצ"ש ליו"ט. ואומרים הבדלה זו מיושב כמו הקידוש.

ומסיימים בברכת ההבדלה המבדיל בין קודש לקודש ושותהו.

טעה וסיים המבדיל בין קודש לחול" (והפסיק בדיבור, או בשתיקה יותר משיעור "תוך כדי דיבור") לא יצא וצריך לחזור ולהבדיל, ויש להסתפק אם צריך לחזור ולברך בופה"ג⁶³, ואם נזכר שטעה אחר שכבר שתה הכוס, דינו כמי ששכח להבדיל.

הנוהגים בכל מוצ"ש למלא את כוס ההבדלה כך שנשפך מעט מן היין אין נוהגים לעשות כן במוצ"ש ליו"ט⁶⁴.

בעת⁶⁵ שמברך על הנר במוצאי שבת ליו"ט יחזיק שני נרות סמוכים זה לזה כדי שיהיו לאבוקה. אך לא יכבה את הנרות בגמר ההבדלה. ויכול לקחת נרות יו"ט שהדליקם

⁶⁰ ש"ש"כ (פמ"ג הערה נז). ועיין שם (הערה כ) בשם הגרשו"א, שמנהג הדלקת נרות ארבעים דקות לפני השקיעה אינו אלא לנשים בלבד ולא לגברים. אולם יש חולקים על זה, בשו"ת רבנות אפרים ח"ד ס"ה הביא משמיה דהגר"י פ"ש דאף במתארת חו"ל לירושלים תנהג כן, וכן נשים המתארחות בירושלים ינהגו כן, וכן מרן הגר"י זצ"ל ציווה לדקדק בכך

⁶¹ ש"ע ונ"כ תעג א

⁶² ונהגו לא להביט בצפרניים שמירת שבת כהלכתה ח"ב סי' סב הע' לד

⁶³ בשש"כ פס"ב הערה מ"ז מסתפק בזה אם יחזור ויברך בופה"ג, ובשש"כ שם בפנים הספר סתם דלא יחזור ויברך בופה"ג כל זמן שלא הסיח דעתו מהברכה ולא הפסיק בדיבור שאינו מענין קידוש והבדלה.

⁶⁴ ש"ש"כ סב, טו

⁶⁵ ש"ש"כ שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לכבוד יו"ט. ויש שהחמירו⁶⁶ לא להפריד את הנרות לאחר שקירבום זה לזה מחשש מכבה. ואם אין לו נרות שיוכל להשאירם מחוברים יברך לדעה זו על שתי נרות מופרדים או אפילו על נר יחידי.

ואם שכח להבדיל כל זמן שלא סילק עצמו מהיין יחזור וימלא הכוס יין ויבדיל בלי ברכת בופה"ג וישתה שוב, ואין זה כמוסיף על הכוסות כיון שאין מברך עליו בופה"ג⁶⁷.

אם נזכר באמצע סעודתו שלא הבדיל, מחויב להפסיק תיכף מסעודתו ולהבדיל, ולא יברך עליו ברכת בפה"ג שברכת כוס שני ששתה לפני האכילה פוטרנו, אא"כ לא היה דעתו אז לשתות בתוך האכילה שבכגון זה צריך לברך עליו גם ברכת בפה"ג.

ואם נזכר תוך בהמ"ז שלא הבדיל מברך ברכת המזון והבדלה על כוס אחד, וכן אם לא נזכר עד לאחר ששתה כוס של ברהמ"ז ימתין עד לאחר גמר הלל והגדה ואז יבדיל על הכוס הרביעית.

ואם לא נזכר עד לאחר ששתה כוס ד' יבדיל על כוס ה', וצריך לברך עליו גם בפה"ג שהרי כבר הסיח דעתו משתיה.

ואם לא נזכר עד למחרת, מבדיל והולך כל היום כולו⁶⁸, ויאמר "המבדיל בין קודש לקודש", ויש המסתפקים⁶⁹ אם נזכר לאחר אכילת סעודת היום אפשר שימתין עד הלילה ויבדיל "המבדיל בין קודש לחול" ותעלה לו ההבדלה גם להבדלה דמוצ"ש.

ובמסכת ברכות דף לג: נתבאר שיום טוב שחל להיות במוצאי שבת אומר באתה בחרתנו, "ותודיענו". והוא דוגמת אתה חוננתנו שמזכירין במוצ"ש בברכת אתה חונן

י. יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר המבדיל בין קודש לחול וביין אור לחשך וביין ישראל לעמים וביין יום השביעי לששת ימי המעשה מ"ט סדר הבדלות הוא מונה

⁶⁶ בשש"כ שם בהע' לב הביא מנהגי חב"ד שבסוף שו"ע הרב ח"ג סוף עמ' נו

⁶⁷ כה"ח ס"ק כב

⁶⁸ שש"כ שם סעי' י"ט.

⁶⁹ שו"ת הר צבי או"ח ח"א סי' קס"ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

במוצאי יום⁷⁰ טוב בין במוצאי יום טוב לחול, בין במוצאי יום טוב לחוה"מ מבדיל בתפלה ומבדיל על הכוס כמו במוצ"ש, אלא שאינו מברך לא על הנר⁷¹ ולא על הבשמים⁷².

אין אומרים⁷³ פסוקי "הנה א – ל ישועתי" וכו' אלא מתחילין בופה"ג, ואין ממלאים הכוס על גדותיו עד שישפך כמו שעושים במוצ"ש, ואין אומרים "ויתן לך", כי כל אלו עושין לסימן ברכה ולסימן טוב בתחילת שבוע לששת ימי המעשה.

הדרן עלך הכל שוחטין

⁷⁰ שו"ע או"ח תצא א

⁷¹ שאין מברכין על הנר אלא במו"ש ובמוצאי יה"כ שנאסר אור כל היום ועכשיו חוזר להתירו כמו שנתבאר בסימן רצ"ח אבל ביום טוב לא נאסר האור מעולם לצורך יום טוב. מ"ב ב

⁷² דענין הבשמים הוא כדי להשיב את הנפש שכואבת על הנשמה היתירה שניטלה ממנו אחר שבת וביו"ט ליכא נשמה יתירה. וכתבו הפוסקים דה"ה דביו"ט שחל במו"ש אין מברכין על הבשמים והטעם לפי שיש מאכלים טובים מיישבים דעתו כמו בשמים. מ"ב ג, טעה ובירך ברכת הבשמים במוצאי"ש נראה דלא הוי הפסק בין ברכת היין לשתייתו, דחשיב לכבוד המצוה, ומהרמב"ם פכ"ט מהל' שבת הכ"ח משמע דאם רוצה יוכל לברך, ויש ספרדים שנוהגים בברי"מ לברך בשמים לאחר בופה"ג שש"כ פס"ב הערה מ"ט.

⁷³ מטה אפרים סי' תר"א סעי' י' וקצה המטה שם סק"ו, ובפמ"ג מ"ז סק"א כתב לומר פסוקי הנה קל וכו' במוצאי"ש, אמנם אין המנהג כן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

